Stockholms läns landsting

FÖRSLAG 2015:77

LS 2015-1032

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Yttrande över ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge

§ 270
Yttrande över Ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge
LS 2015-1032

Ärendebeskrivning

Yttrande över delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 oktober 2015
Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 22 september 2015
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 7 september 2015

Förslag och yrkande

På sammanträdet föreligger landstingsrådsberedningens förslag i skrivelse den 18 november 2015.

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen beslutar enligt landstingsrådsberedningens förslag föreslå landstingsfullmäktige besluta

att som yttrande till Kammarkollegiet meddela att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Beslutsexpediering:
Landstingsfullmäktige
Akt

Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-11-18

LS 2015-1032

Landstingsstyrelsen

Ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge

Föredragande landstingsråd: Torbjörn Rosdahl

Ärendebeskrivning

Yttrande över delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att som yttrande till Kammarkollegiet meddela att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Landstingsrådsberedningens motivering

Tullingepartiet har genom en ansökan till Kommerskollegiet begärt att kommundelen Tullinge ska bilda egen kommun. Landstinget har från kommerskollegiet mottagit önskemål om ett yttrande i frågan.

Vid tidigare likande önskemål har landstinget i princip valt att avstå från att ta ställning och bör således följa denna princip även i detta ärende.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 oktober 2015
Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 22 september 2015
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 7 september 2015

Torbjörn Rosdahl

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-10-25

LS 2015-1032

Handläggare:
Clara Wahren

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -10- 26
Dnr LS 2015-1032
Rokl I

Landstingsstyrelsen

Ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge

Ärendebeskrivning

Yttrande över delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 oktober 2015
Tillväxt- och regionplanenämndensprotokollsutdrag den 22 september 2015
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 7 september 2015

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att som yttrande till Kammarkollegiet meddela att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
I en ansökan till Kammarkollegiet har Tullingepartiet begärt att kommundelen Tullinge ska bilda en egen kommun. Kammarkollegiet önskar landstingsfullmäktiges yttrande i frågan. Landstingsstyrelsens förvaltning föreslår att landstinget inte ska ta ställning till frågan, i enlighet med tillväxt- och regionplanenämndens beslut.

Bakgrund
Den som vill ändra gränsen för en kommun eller ett landsting skickar en ansökan till Kammarkollegiet. När en enskild ansöker om kommundelning

skickar Kammarkollegiet först ärendet på remiss till berört kommunfullmäktige, länsstyrelsen och landstinget. Kammarkollegiet tar därefter ställning till om en utredning ska göras.

Tullingepartiet har i en ansökan som kom in till Kammarkollegiet den 18 juni 2015 begärt att kommundelen Tullinge ska bilda en egen kommun. Kammarkollegiet önskar landstingsfullmäktiges yttrande över yrkad ändring av kommundelningen senast den 31 december 2015.

Överväganden
Stockholms läns landsting har vid tidigare diskuterade kommundelningar i princip avstått från att ta ställning.

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslår att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Mot denna bakgrund föreslår landstingsstyrelsens förvaltning att landstinget meddelar Kammarkollegiet att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

§ 79
Remiss - Ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge

LS 2015-1032, TRN 2015-0156

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -10- 01
Dnr LS 2015-1032

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande 2015-09-07
Ansökan till Kammarkollegiet om Tullinge som egen kommun

Tillväxt- och regionplanenämndens beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att som yttrande till Kammarkollegiet meddela att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Exp
Landstingsstyrelsen
Akten

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-09-07

TRN 2015-0156

punkt 7

Handläggare: Börje Wredén

Tillväxt- och regionplanenämnden

Remiss - Ansökan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge

Ärendebeskrivning

Tullingepartiet har i en ansökan till Kammarkollegiet den 18 juni 2015 begärt att kommundelen Tullinge ska bilda en egen kommun.
Kammarkollegiet önskar senast den 31 december 2015 landstingsfullmäktiges yttrande över yrkad ändring av kommunindelningen.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande 2015-09-07
Ansökan till Kammarkollegiet om Tullinge som egen kommun

Ärendets beredning

Landstingsstyrelsens förvaltning har remitterat ansökan till tillväxt- och regionplanenämnden för yttrande senast 2015-10-14. Landstingsstyrelsen kommer därefter föreslå landstingsfullmäktige besluta om yttrande till Kammarkollegiet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår tillväxt- och regionplanenämnden föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att som yttrande till Kammarkollegiet meddela att Stockholms läns landsting inte tar ställning till frågan om delning av Botkyrka kommun avseende kommundelen Tullinge.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Tullingepartiet har ansökt hos Kammarkollegiet om att kommundelen Tullinge i Botkyrka kommun ska bilda en egen kommun. Frågan har tidigare prövats och avslagits av regeringen och var föremål för en kommunal folkomröstning, efter ett s k folkinitiativ, i samband med de allmänna valen 2014. Förvaltningen föreslår att landstinget inte tar ställning i frågan.

Bakgrund
Den som vill ändra gränsen för en kommun eller ett landsting skickar en ansökan till Kammarkollegiet. När en enskild ansöker om kommundelning skickar Kammarkollegiet först ärendet på remiss till berört kommunfullmäktige, länsstyrelsen och landstinget. Kammarkollegiet tar därefter ställning till om en utredning ska göras. När utredningen är klar fattar Kammarkollegiet beslut i ärendet eller överlämnar ärendet till regeringen med ett förslag till beslut. Regeringen beslutar om omfattande ändringar av gränser eller, som i aktuellt fall, när en kommun eller ett landsting ska delas.

För att en indelningsändring skall komma till stånd skall följande förutsättningar vara uppfyllda; 1) Ändringen skall medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar från allmän synpunkt, 2) Befolkningens önskemål och synpunkter skall beaktas och 3) Berörda kommuners önskemål och synpunkter skall beaktas. Om en kommun säger nej till en indelningsändring, får ansökan bifallas endast om det föreligger synnerliga skäl att genomföra ändringen. Enligt regeringens praxis går man ytterst sällan emot en kommun i dessa frågor.

En tidigare ansökan om delning av Botkyrka kommun och bildande av en ny kommun Tullinge avslogs av regeringen 2008. På uppdrag av Botkyrka kommun genomförde Sveriges Kommuner och Landsting 2011 en ny utredning om förutsättningarna för en delning. Kommunfullmäktige beslöt att inte gå vidare, men efter ett s k folkinitiativ genomfördes en folkomröstning i samband med de allmänna valen 2014. Andelen ja-röster var 66, 6% i Tullinge och 10,4% i övriga kommunen. Andelen nej-röster var 30,6% i Tullinge och 84,1% i övriga kommunen.

Tullingepartiet anför att den kvalificerade majoritet för en delning som finns i kommundelen Tullinge utgör ett sådant synnerligt skäl som tidigare, när Salems kommun bildades trots att Botkyrka kommun även du hade sagt

nej till en delning, har godkänts som grund för en kommundelning. I övrigt hänvisar man till att utredningen från Sveriges Kommuners och Landsting visar att det inte finns några bärande skäl mot en kommundelning.

Övervägande
Nämnden har vid tidigare diskuterade kommundelningar i princip avstått från att ta ställning. Regionplane- och trafiknämnden beslöt sålunda 2007 att inte ta ställning när frågan om delning av Botkyrka då var på remiss. Det skedde till exempel också inför att den nybildade kommunen Nykvarn avsöndrades från Södertälje och vid frågor om delning av Huddinge, Haninge respektive Nacka kommuner.

Förvaltningen anser att från regionala utgångspunkter finns inte heller denna gång anledning att ta ställning. Samtidigt kan konstateras att vid en eventuell delning skulle de socio-ekonomiska förutsättningarna för Botkyrka kommun förändras. Det omfattande utjämningssystemet för kostnader och skatteintäkter träder dock in. I huvudsak visar den av Sveriges Kommuner och Landsting gjorda utredningen att en delning av Botkyrka är möjlig utan större konsekvenser för den kommunala verksamheten, förutom bedömda högre kostnader. Effekter för kommunal demokrati och värderingen av dessa är en utpräglad politisk bedömning för i första hand berörd kommun och dess invånare. Svaren kan nu rimligen grundas på den nyligen genomförda folkomröstningen.

Den nya kommunen skulle med sina 16 000 - 20 000 invånare bli en av de mindre i länet. Ur nationell synvinkel skulle det dock inte vara en liten kommun och genom den organisation och samverkan på olika områden som finns i Stockholmsregionen minskar betydelsen av en kommundelning. För landstingets regionplanering spelar det i princip ingen roll om antalet kommuner är 26 eller 27. Det kan dock noteras att en ny kommun Tullinge skulle behöva ta ett delansvar för utvecklingen av området kring den regionala stadskärnan Flemingsberg, för vilken en gemensam fördjupad översiktsplan har tagits fram av Huddinge och Botkyrka kommuner. Utbyggnadsplanerna för Tullinge-Riksten är vidare omfattande. SKL anför i delningsutredningen att det kan vara en ekonomisk fördel om fler än de som bor i Tullinge är med och finansierar den kommunala infrastruktur, t.ex. skolor och förskolor, som utbyggnadsplanerna ger upphov till.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

En eventuell delning av Botkyrka kommun och bildande av en ny kommun Tullinge bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser för landstinget. I delningsutredningen 2011 konstaterade SKL att de regionala konsekven-

serna av en kommundelning för landstingets verksamhet i form av hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik är små. I det fall Kammarkollegiet beslutar att gå vidare med en ny utredning kommer dock dessa aspekter att kunna belysas ytterligare.

Miljökonsekvenser av beslutet

En eventuell delning av Botkyrka kommun och bildande av en ny kommun Tullinge bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Hanna Wiik
Förvaltningschef Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

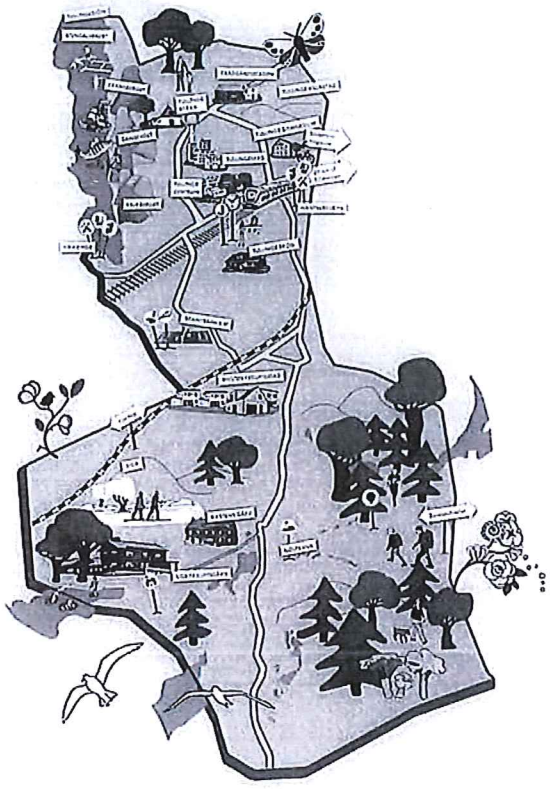
Börje Wredén

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -08- 31
Dnr LS 2015-1032

Tullinge 2015-06-18

Ansökan om Tullinge som egen kommun

Kammarkollegiet
Ink 2015 -06- 18
Dnr 8.2-3055/15
Aktbil.....

TULLINGE | PARTIET

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

Innehållsförteckning

1. Disposition 3

2. Hemställan 4

3. Sammanfattning 5

4. Bakgrund 6

5. Nya sakförhållanden 7

6. Demokratiunderskott i Botkyrka 9

7. Tolkning av folkomröstningsresultatet 10

8. Grönt ljus för kommundelning 12

9. Olika förutsättningar och behov 13

10. Bättre närdemokrati – en bestående fördel 15

11. Kravet på synnerliga skäl är uppfyllt 17

12. Erfarenheter från andra kommundelningar 19

13. Referenser 20

14. Bilagor 21

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

1. Disposition

Inledningsvis görs hemställan om bildande av kommundelen Tullinge som egen kommun. Därefter följer en sammanfattning av de viktigaste argumenten för en kommundelning. I syfte att motivera en kommundelning är resterande del av ansökan indelad enligt följande nio rubriker:

- *Bakgrund.*
  Tullingepartiet, som är blockpolitiskt obundet, bildades år 2006. Tullingepartiet har sedan starten fått ett starkt stöd för huvudfrågan: Tullinge egen kommun.

- *Nya sakförhållanden.*
  Sedan frågan om Tullinge egen kommun prövades av regeringen 2008 har nya sakförhållanden tillkommit. Bland annat har en folkomröstning genomförts och en oberoende utredning av Sveriges Kommuner och Landsting har också gjorts. De nya sakförhållandena pekar tydligt på att Tullinge som egen kommun uppfyller de kriterier som uppställs i indelningslagen.

- *Demokratiunderskott i Botkyrka.*
  Valdeltagandet i Botkyrka minskar samtidigt som förtroendet för politiken är lågt enligt kommunens egen medborgarundersökning. Många Tullingebor känner att de inte kan påverka kommunala beslut vilket delvis förklarar Tullingebornas strävan efter mer närdemokrati.

- *Tolkning av folkomröstningsresultatet.*
  I detta avsnitt behandlas indelningslagens intention som utgår från att särskild hänsyn skall tas till det område som skulle komma att bli egen kommun. Andra faktorer som bör vägas in i tolkningen av resultatet är den rådande jävsituationen samt den vilseledande kampanj som nej-sidan genomförde inför folkomröstningen.

- *Grönt ljus för kommundelning.*
  Här ges en närmare beskrivning av delningsutredningen som visade att de två nya kommunerna som skulle bildas har goda förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt tillgodose medborgarnas behov av service.

- *Olika förutsättningar och behov.*
  Botkyrkas kommundelar har begränsade kontakter med varandra. I detta avsnitt påvisas att kommundelarna är vitt skilda, inte minst geografiskt.

- *Bättre närdemokrati – en bestående fördel.*
  Motiven för att dela kommunen är grundade i demokratiska skäl. Här redovisas förbättrade förutsättningar för den kommunala demokratin utifrån relevant forskning.

- *Kravet på synnerliga skäl är uppfyllt.*
  Tullinges fall kan jämföras med tidigare kommundelningar mot moderkommunens vilja som exempelvis när Salem kommun bildades. Närdemokrati och en tydlig folkvilja uppfyller kravet på synnerliga skäl för en kommundelning.

- *Erfarenheter från andra kommundelningar.*
  Avslutningsvis redovisas hur det har gått för andra kommuner som har delats. Alla nybildade kommuner har nöjda invånare enligt ett flertal undersökningar.

2. Hemställan

För att stärka närdemokratin i Tullinge hemställer Tullingepartiet att Kammarkollegiet beslutar om en sådan delning av Botkyrka kommun att kommundelen Tullinge bildar egen kommun.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

3. Sammanfattning

Det finns idag tydlig fakta som visar att Tullinge som egen kommun uppfyller alla de kriterier som uppställs i indelningslagen. Indelningsändringen överensstämmer med de allmänna principerna för kommundelning.

Det vi ser i Tullinge är förmodligen en av Sveriges största bevisade opinioner för en kommundelning. Tullinge har växt under en lång tid samtidigt som befolkningsprognoserna visar att Tullinge kommer att fortsätta växa. Samhället förändras och för att demokratin ska fungera måste också den kommunala indelningen ändras.

Av folkomröstningen som genomfördes i samband med de allmänna valen 2014 framgår det att viljan i Tullinge för att bilda en egen kommun är mycket stark. Det var ett högt valdeltagande och en kvalificerad majoritet i Tullinge för en delning av kommunen. Tullingebornas tydliga vilja att bilda en egen kommun har stärkts över tiden.

Delningsutredningen från Sveriges Kommuner och Landsting (2011-10-18) visar att det inte finns några bärande skäl mot en kommundelning. De två nya kommunerna som skulle bildas (Botkyrka och Tullinge) har goda förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt tillgodose kommunmedlemmarnas behov av service. De juridiska kraven i indelningslagen är uppfyllda.

Tullinges fall kan jämföras med tidigare kommundelningar mot moderkommunens vilja som exempelvis Botkyrka (1983), Vara (1983) och Vaxholm (1983). I dessa tre fall ansåg regeringen vid en samlad bedömning av för- och nackdelar att fördelarna klart övervägde. Fördelarna, framförallt från kommunaldemokratisk synpunkt hade enligt regeringen sådan styrka att synnerliga skäl för delning förelåg. Regeringen ansåg sig också ha beaktat befolkningens inställning såsom den framkommit vid folkomröstningarna.

En kvalificerad majoritet av folkviljan i Tullinge måste bli hörd och prövas på samma sätt som när Salem blev egen kommun. Två tredjedels majoritet var ett klart utslag för en delning av Botkyrka kommun när Salem kommun bildades. Vår uppfattning är att folkviljan ska vara avgörande även denna gång. Tullingepartiet hemställer därför att Kammarkollegiet beslutar att kommundelen Tullinge bildar egen kommun[1].

För de sökande

Camilla Jägemalm
Ordförande Tullingepartiet

Flottiljvägen 24
146 37 TULLINGE

Tullingepartiet

Anders Thorén
Gruppledare för Tullingepartiet i Botkyrka kommunfullmäktige

Tullinge Strand 72
146 54 TULLINGE

[1] Aktuellt delningsalternativ framgår av karta (bilaga 1).

4. Bakgrund

I Tullinge som gränsar till kommunerna Huddinge och Haninge bor cirka 20 procent av Botkyrka kommuns invånare. Tullinge har en rik och spännande historia. Under 1900-talet påbörjades uppbyggnaden av ett villasamhälle vid Tullingesjön som blev starten till dagens Tullinge. Exploateringen omfattade även området vid Tullinge järnvägsstation. Hamra gjuteri – AB Separator, dagens DeLaval, hade också stor del i denna villabebyggelse.

Bebyggelsen kompletterades med fritidsbebyggelse som tog fart främst från 1950-talet. I slutet av 1960-talet förändras Tullinge från villastad till en mer modern förort med köpcentrum och flerbostadsbebyggelse. Boendeformerna i Tullinge är idag blandade; ca 47 % är villor och 53 % består av lägenheter. Tullinge har en jämn spridning av boendetyper och skolor på båda sidor av järnvägen.

Tullinges befolkning består av människor från stora delar av världen. Redan på femtiotalet hade företagen rekryterat personal från Finland och Sydeuropa. Under sextio- och sjuttiotalet var det arbetskraftsinvandring från Sydamerika. Idag bor människor från jordens alla hörn i Tullinge.

Tullinge har byggts av Tullingeborna tillsammans, med hjälp av den speciella gnista som finns här och som tar sitt uttryck genom ett aktivt föreningsliv och ett engagemang där nya kontakter knyts och nya sociala nätverk bildas.

Tullingepartiet, som är blockpolitiskt obundet, bildades år 2006. Tullingepartiet har sedan starten fått ett starkt stöd för huvudfrågan: Tullinge egen kommun. Tullingepartiet har vuxit i takt med att Botkyrka kommun har expanderat till en administrativt tungrodd kommun. Den mycket snabba tillväxten av kommunen har satt sina spår och många Tullingebor upplever att demokratin fungerar allt sämre ju större Botkyrka kommun har blivit. Tullingeborna känner sig åsidosatta och maktlösa. Det är en mycket stark utveckling som tydligt visar att det i Tullinge saknas en känsla av identitet och samhörighet med de styrande i kommunen. Denna avsaknad av samhörighet gör att Tullingeborna inte känner sig delaktiga i de kommunala besluten. Samhörighet mellan Tullinge och de andra kommundelarna saknas.

I maj 2007 ansökte Tullingepartiet hos Kammarkollegiet om en delning av Botkyrka kommun. När ansökan lämnades in hade Tullingepartiet ett mandat i Botkyrka kommunfullmäktige. Tullingebornas närmare 5000 namnunderskrifter för en kommundelning motsvarade cirka 55 procent av de röstande i Tullinge.

Kammarkollegiet bad om Botkyrka kommuns åsikt. En majoritet i kommunfullmäktige röstade mot en delning. Därmed krävdes synnerliga skäl. Vid denna tidpunkt saknades en heltäckande konsekvensutredning och det var inte heller klarlagt vad de övriga Tullingeborna tyckte om en kommundelning. På grund av detta ansåg både Kammarkollegiet och regeringen, att sådana skäl inte kunde bekräftas. Regeringen avslog överklagandet i september 2008.

5. Nya sakförhållanden

Det har framkommit nya förhållanden och starkare skäl för en kommundelning sedan frågan prövades 2008. En oberoende utredare har konstaterat att det inte finns några hinder för en delning samtidigt som folkomröstningen visar att Tullingeborna med kvalificerad majoritet vill bilda en egen kommun. Stödet för kommundelning i Tullinge ökar stadigt vilket visar att det inte är ett temporärt missnöje i Tullinge. Det saknas samhörighet mellan Tullingeborna och de andra invånarna i kommunen. Dessa nya sakförhållanden är av sådan vikt att det bör ha en avgörande betydelse för utgången i ärendet. Därför bör Kammarkollegiet och regeringen pröva frågan igen.

Regeringens beslut byggde på att Botkyrka kommunfullmäktige sagt nej. Voteringen i Botkyrka kommunfullmäktige genomfördes emellertid utan att Tullingeborna hade fått ge uttryck för sin vilja i en folkomröstning. Dessutom hade frågan inte utretts. Att Botkyrka kommunfullmäktige behandlade frågan så, kom att dölja det faktum att bildandet av Tullinge kommun inte skulle påverka Botkyrka kommun negativt.

Tullingepartiet gick starkt fram i valet 2010 och fick 4 553 röster vilket innebar sex mandat i kommunfullmäktige. Det var 44,2 procent av rösterna i Tullinge vilket var mer än dubbelt så många som både Moderaterna och Socialdemokraterna fick i Tullinge, och mer än dessa båda partier tillsammans. En opinionsundersökning visade att tre av fem Tullingebor inte ville tillhöra Botkyrka. 63 procent av Tullingeborna vill bilda en egen kommun om en statlig utredning skulle visa att det var möjligt (Ekström, Mitt i Botkyrka-Salem 2010-05-11).

I januari 2011 beslutade kommunstyrelsen att en oberoende utredning skulle genomföras om konsekvenserna av en kommundelning. Utredningen från Sveriges Kommuner och Landsting gav grönt ljus för en kommundelning.

Den 29 mars 2011 debatterades kommundelningsfrågan i Botkyrka kommunfullmäktige. Frågan gällde ja eller nej till folkomröstning om kommundelning. Trots grönt ljus i delningsutredningen röstade kommunfullmäktige nej till en folkomröstning. Kommunfullmäktiges votering slutade med 32 röster mot folkomröstning och 28 röster (en vakans) för folkomröstning.

Våren 2012 samlade Tullingepartiet in drygt 7 000 namnunderskrifter (10 procent av kommunens röstberättigade) för att få till stånd en folkomröstning i enlighet med den nya lagen om folkinitiativet. Tullingepartiet var bland de första att genomföra en namninsamling enligt de nya reglerna om det förstärkta folkinitiativet som trätt i kraft 2011. Förändringarna i lagstiftningen innebar att tio procent av de röstberättigade i kommunen ska stå bakom förslaget om folkomröstning. Samtidigt krävs det att två tredjedelar av fullmäktigeledamöterna säger nej till att genomföra en folkomröstning för att avvisa folkinitiativet. Inom ramen för detta folkinitiativ begärde Tullingepartiet att en folkomröstning skulle genomföras för att pröva frågan om Tullinge som egen kommun.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

I folkomröstningen, som genomfördes i samband med de allmänna valen 2014, röstade totalt 7 506 Tullingebor JA till Tullinge egen kommun. Detta motsvarar 66,7 procent av de röstande Tullingeborna. Och i kommunvalet 2014 blev Tullingepartiet Tullinges största parti med stöd av var tredje väljare (33 procent) i Tullinge[2].

Efter folkomröstningen har flera partier som Folkpartiet och Centerpartiet i Botkyrka samt Moderaterna i Tullinge deklarerat att de är positiva till en kommundelning. Sett till de valkretsar som utgör Tullinge finns det en politisk majoritet som står bakom kommundelningen.

Resultatet i folkomröstningen visar att det inte rör sig om någon tillfällig opinion. Tullingebornas tydliga vilja att bilda egen kommun har stärkts över tiden. Kommunledningen i Botkyrka har dock negligerat den över lång tid starka viljan hos Tullingeborna att bilda egen kommun.

När frågan behandlades i Botkyrka kommunfullmäktige framgick det inte någonstans i beslutsunderlaget att 66,7 procent av de röstande Tullingeborna hade röstat för en kommundelning. Det är extremt anmärkningsvärt att kommunen i sitt beslutsunderlag inte redovisade hur Tullingeborna röstade. Detta är ett exempel på hur man systematiskt marginaliserar Tullingebornas uppfattning.

Det är viktigt att Kammarkollegiet tar ställning till Tullinges strävanden och värderar dessa nya sakförhållanden. Det borde rimligtvis också vara en fördel ur Botkyrkas perspektiv att frågan ges en sådan behandling.

[2] Valstatistik finns redovisat i bilaga 2 och 3.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

6. Demokratiunderskott i Botkyrka

Med sina snart 90 000 invånare har Botkyrka vuxit till en mycket stor och geografiskt spretig kommun med en tungrodd administration. Många Tullingebor är inte nöjda med hur Botkyrka kommun hanterar denna utveckling. Politikernas brist på lokalkunskap bidrar till missnöje. Även ökade kostnader för utredningar och konsultationer ifrågasätts. I folkomröstningen om kommundelningen framgick att det är många fler än de som röstar på Tullingepartiet som är missnöjda med hur Tullinge sköts. Det var inte bara de som röstade på Tullingepartiet som röstade för att Tullinge skulle bli egen kommun. Tullingeborna känner ingen samhörighet med Botkyrka kommun.

Botkyrka kommuns egen medborgarundersökning visar på ett stort demokratiunderskott i Botkyrka[3]. Det finns en frustration över de bristande möjligheterna till ansvarsutkrävande. Endast 32 procent av invånarna instämmer i påståendet "jag kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar mig". Och endast 27 procent av Tullingeborna anser sig kunna påverka kommunala beslut som berör dem (Botkyrka kommuns medborgarundersökning, 2014 s.13). Statistiken visar tydligt ett lågt förtroende för politiken i Botkyrka kommun.

En förklaring till att så få tycker sig kunna påverka kommunala beslut är kommunens hantering av medborgarförslag. I Botkyrka kommun blir motioner och medborgarförslag liggande i flera år[4]. Den äldsta motionen som inte har besvarats är över sex år gammal. Enligt kommunallagen ska motioner och medborgarförslag, behandlas så att kommunfullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att ärendet väcktes. Att skjuta på motioner och medborgarförslag tills de är överspelade kan leda till att invånare väljer att inte engagera sig i sin kommun. I mindre kommuner som Salem och Nykvarn är hanteringen betydligt snabbare - de äldsta motionerna där är från 2014.

Vidare finns det en skevhet mellan hur Tullingeborna röstar och den politiska majoritet som sedan styr Botkyrka. Den nuvarande kommunledningen i Botkyrka kommun är inte representativ för Tullinge. Botkyrka kommuns upplevelsestrategi med inriktning mot spektakulära jippon och nöjesprojekt är exempelvis inte förankrat hos Tullingeborna. Många Tullingebor ifrågasätter nya upplevelsesatsningar när pengar saknas till att hålla uppe standarden inom kärnverksamhet som skola, vård och omsorg. Det finns en utbredd kritik mot att Botkyrka kommun missköter underhåll av skolor, förskolor och vägar i Tullinge.

I Stockholms län är Botkyrka kommun den kommun där minst andel utnyttjade sin rösträtt. Valdeltagandet har till och med minskat jämfört med föregående val. I hela Stockholms län var valdeltagandet 82,2 procent, och i hela riket 83,3. Men i Botkyrka var det bara 68,4 procent som röstade i kommunalvalet, vilket är en minskning med 2,1 procent jämfört med valet 2010. Detta trots en stor satsning från kommunen på valinformation.

---

[3] Se bilaga 6: Botkyrka kommuns medborgarundersökning, 2014.

[4] Se bilaga 8: Återrapportering av obesvarade medborgarförslag och motioner 2015-04-13.

7. Tolkning av folkomröstningsresultatet

Det blev en mycket stark majoritet för kommundelning i Tullinge. Hela 66,7 procent en kvalificerad majoritet, av de röstande Tullingeborna sa ja i folkomröstningen (antalet ja/totalt antal giltiga röster). 7506 ja-röster i Tullinge visar att det finns en bred politisk enighet, över blockgränserna, om att en delning bör ske. Endast 30,6 procent röstade mot. Det är ett av de starkaste stöden för en kommundelning någonsin samtidigt som andelen nej-röster var relativt begränsad i den övriga delen av Botkyrka.

Valdeltagandet i folkomröstningen uppgick till 64,7 procent i Botkyrka kommun. En generell erfarenhet från kommundelningsprocesser är att medlemmarna i resten av kommunen ofta är mindre intresserade av delningsfrågan än medlemmarna i den del som avses att bilda en ny kommun (SOU 2002:33 s.158). Folkomröstningen bekräftade denna erfarenhet genom att valdeltagandet var mycket högre i Tullinge (84,6 procent), än i Botkyrka exklusive Tullinge (59,0 procent). Tullingeborna, som är direkt berörda, var mer positiva till en delning jämfört med resterande del av kommunen. Detta visar att Tullinge som egen kommun är en fråga som främst engagerar Tullingeborna då de direkt berörs, vilket enligt förarbetena till indelningslagen är viktigt att väga in vid tolkningen av resultatet.

När resultatet av en folkomröstning bedöms måste hänsyn tas inte bara till hur de deltagande röstat utan även till hur många som deltagit i omröstningen. Detta är enligt förarbetena en bra mätare på intresset för frågan i området (prop. 1978/79:157 s. 52, 54 och 117).

Indelningslagen stipulerar att särskild hänsyn skall tas till befolkningens önskemål och synpunkter. Enligt förarbetena (prop. 1978/79:157 s. 46) avser bestämmelsen om särskild hänsyn de människor i det område som genom indelningsändringen skulle komma att brytas ut till en egen kommun. I annat fall skulle de som önskar starta nya kommuner i princip alltid att bli bortröstade av en majoritet som ges vetorätt trots att de, enligt en mängd delningsutredningar, i princip inte berörs.

Om en indelningsändring exempelvis innebär att en liten del av en stor kommun avser att bilda ny kommun, är det naturligt att större vikt fästs vid befolkningens inställning i den del som avser att bilda en ny kommun jämfört med övriga delar av kommunen (SOU 2002:33 s. 94 och 158). I propositionen anges till och med att befolkningens inställning endast behöver undersökas i utbrytningsdelen, inte i den minskade kommunen.

Lagstiftarens intentioner är tydliga och skrivelsen ger en god indikation på vad som avses även om man vid en senare utskottsbehandling ändrade bestämmelsen så att befolkningens inställning i hela kommunen skulle kunna undersökas (bet. 1978/79:KU40 s. 5). Intentionen är att ortsbefolkningens vilja (utbrytardelen) ska väga tyngre än resterande befolkning.

Två andra aspekter som är viktiga att väga in i tolkningen av denna folkomröstning är en jävsituation samt en vilseledande folkomröstningskampanj som sannolikt påverkade resultatet.

En kommundelning skulle få stora konsekvenser för de kommunalråd i Botkyrka kommun som är bosatta i Tullinge. Vid en kommundelning skulle den politiska majoriteten i Tullinge sannolikt förändras och därmed skulle kommundelningen kunna bli ett hot mot den maktposition som kommunalråden har byggt upp. Därför bör denna jävsituation beaktas vid en bedömning av värdet av Botkyrka kommunfullmäktiges "nej" till en kommundelning. Förvaltningslagen (1986:223) §§ 11 och 12 ger en beskrivning av vad som är jäv, liksom kommunallagen 6 kap 24 § m.fl.

Inför folkomröstningen startades en kampanj utan avsändare, märkt med samhällsinformation, politiskt oberoende m.m. Kampanjen kallades #hållihop. Valaffischer sattes också upp inför valet. Det har framgått att kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka kommun, Katarina Berggren (S), varit drivande i kampanjen. I övrigt är det oklart vilka som stod bakom denna "samhällsinformation".

Nej-sidans kampanj "Håll ihop Botkyrka" var både osaklig och felaktig[5]. Genom vilseledande information visades ingen respekt för väljarna. I valrörelsen fanns flera skyltar, foldrar och tidningsannonser som fokuserade på budskap som "om kommunen delas får vi sämre skola, omsorg, och kvalitet, trafikkaos, ingen förbifart, ingen vägupprustning samt dyrare investeringar, administration och drift".

Ett av de osakliga argumenten var att om kommunen delas får Tullinge ingen ny pendeluppgång vid Tullinge station. Kampanjen "glömde" informera om att frågan inte avgörs i kommunen, den avgörs i landstinget.

I kampanjen antyddes dessutom att Trafikverket skulle ändra sina planer för Förbifart Tullinge om Tullinge blev en egen kommun. Men inte heller trafikfrågor är renodlade kommunala ärenden. Förbifarten skulle enligt kampanjen inte bli av om Tullinge blev egen kommun, vilket är en direkt lögn. Kampanjen förmedlade budskap som folkomröstningen inte handlade om.

En del väljare har med all säkerhet påverkats av alla hot som framfördes. Utan den vilseledande och hotfulla kampanjen hade stödet för en kommundelning sannolikt blivit ännu större. Både i Tullinge och i övriga Botkyrka.

[5] Se bilaga 7: Material från nej-sidans kampanj "Håll ihop Botkyrka".

8. Grönt ljus för kommundelning

Utredningen från Sveriges Kommuner och Landsting[6] visade att det vid en delning av Botkyrka kommun skulle bildas två kommuner som skulle bli bärkraftiga såväl befolkningsmässigt som ekonomiskt. Utredningen gjorde bedömningen att flera av de kriterier som indelningslagen ställer upp för att en indelningsändring skall komma ifråga är uppfyllda, exempelvis beträffande befolknings- och skatteunderlaget samt nämnd- och förvaltningsorganisationen (Kommundelningsutredning: Botkyrka - Tullinge, 2011-10-18 s. 47).

Nya Botkyrka skulle inte bli ekonomiskt drabbat samtidigt som Tullinge kommun skulle klara sig ekonomiskt på egna ben. Det rör sig om en mycket liten skillnad vilket betyder ett oförändrat ekonomiskt läge med en skillnad inom felmarginalen. I utredningens sammanfattning står det att Tullinge kommun kommer att få ekonomiska förutsättningar som blir likvärdiga med övriga kommuners förutsättningar och detsamma gäller för Nya Botkyrka (Kommundelningsutredning: Botkyrka - Tullinge, 2011-10-18 s. 37).

Dessutom genomförde Botkyrka kommuns tjänstemän, redan 2007, en mindre utredning om de ekonomiska förutsättningarna att separera Tullinge från övriga Botkyrka. Inte heller den utredningen visade några betydande negativa effekter vare sig för Tullinge eller övriga Botkyrka (Reflektioner med anledning av diskussioner kring "Tullinge som egen kommun", 2007-05-15).

Sammantaget visar utredningarna att Tullinge skulle bli en medelstor kommun med goda förutsättningar att klara sig bra. Ingen av utredningarna kan påvisa några bärande skäl mot en kommundelning. Indelningslagens grundläggande kriterium att ändring ska kunna antas medföra "bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun" är således uppfyllt.

Förutsättningarna för en kommundelning förbättras ständigt. Botkyrka kommuns befolkningsprognoser visar på en fortsatt snabb ökning av antalet invånare i Botkyrka. Tullinge är den del av Botkyrka som har haft den starkaste befolkningstillväxten (40 procent) sedan millennieskiftet. Med snart 20 000 invånare skulle Tullinge bli större än 170 kommuner i Sverige och större än var och en av de fem nybildade kommunerna i Mälardalsområdet som Salem, Nykvarn, Gnesta, Trosa och Knivsta.

I år och de närmaste åren väntas befolkningen öka med 1400-1600 invånare per år i Botkyrka vilket visar att båda kommunerna har ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla en god service även i fortsättningen. Dessa antaganden bekräftas i en utredning av lokaldemokratikommittén som menar att det inte går att påvisa att nybildade kommuner har sämre ekonomiska förutsättningar än liknande kommuner (SOU 1993:90, s. 429).

[6] Se bilaga 4.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

9. Olika förutsättningar och behov

Att det finns en känsla av identitet och samhörighet kan ha stor betydelse för en kommuns legitimitet och möjlighet att genomföra sin politik inom respektive område. Om det saknas en sådan samhörighet kan slitningar mellan olika områden lätt uppstå (SOU 2002:33, s. 93).

Idag är Botkyrka en stor och geografiskt spretig kommun, med olika löst ihopkopplade delar som lever sitt eget liv, var och en för sig. Befolkningen i Botkyrkas kommundelar har begränsade kontakter med varandra. Kommundelarna är vitt skilda med avseende på behov och förutsättningar. Tullinge är med naturliga gränser geografiskt avgränsat från resten av Botkyrka genom Albysjön, Tullingesjön och de stora skogarna kring Flottsbro.

Det finns otaliga exempel på personer i Botkyrka som aldrig besökt Tullinge och vice versa. En artikel i den lokala tidningen Södra Sidan (13 september 2013) illustrerar det faktum att många Botkyrkabor inte räknar in Tullinge i Botkyrka. Några ungdomar resonerar om vad som är hemma i Botkyrka:

- *"Nej, vi känner oss hemma överallt i Botkyrka: i Tumba, Hallunda, Alby, Fittja och Norsborg".*
- *"I Tullinge och Vårsta också"?*
- *"Nej, de är något helt annat. Det känns inte som Botkyrka. Det är väl en annan kommun", svarar en av ungdomarna*

Botkyrka kommun delas av genom de två gigantiska kommunikationsstråken där de norra utgörs av E4/E20 och tunnelbanans röda linje och de södra av väg 226 och pendeltågslinjen mot Södertälje. Den övervägande delen av Tullingeborna har av denna anledning en naturlig kontakt med Flemingsberg och Huddinge i form av handel, service, idrott och kulturellt utbud. De kontakter som idag finns mellan Tullinge och Flemingsberg bör därför uppmuntras, istället för att Tullinge strukturellt tvingas ihop med Botkyrkas avlägsna kommundelar och dess verksamhet.

En delning av Botkyrka kommun skulle ske i linje med idéerna kring de nya planerna för den regionala kärnan Flemingsberg. Det finns många exempel på de positiva aspekter detta innebär för Flemingsberg/Tullinge. Det skapas bland annat nya arbetsplatser och planeras för förbättrade kommunikationer inom och till regionen.

Delningsutredningen från Sveriges Kommuner och Landsting visar att de befolkningsmässiga och näringsgeografiska faktorerna i en nybildad Tullinge kommun skulle vara goda. Den nya kommunen har en tydlig centralort, och blir alltså inte en flerkärnig kommun.

Orsakerna till kommundelningar har historiskt bland annat handlat om konkurrens mellan två eller flera tätorter om förvaltning, investeringar och arbetstillfällen (Kolam & Ekman 1992 s. 20). Så länge Botkyrka är en stor kommun med orter som har olika behov och förutsättningar kommer rykten om snedfördelning av resurser alltid att finnas. Med en kommundelning kan man lättare anpassa politiken till behoven i de olika delarna. Med Tullinge som egen kommun försvinner diskussionen angående hur de kommunala resurserna är fördelade mellan exempelvis Tullinge och andra

delar inom Botkyrka. Den konkurrens om förvaltning och service som finns i dag, skulle försvinna.

Forskningen visar att små enheter fungerar bättre ur gemenskapssynpunkt jämfört med stora enheter. De gemenskapskänslor som invånarna har med den egna kommundelen är i genomsnitt starkare än deras gemenskapskänslor med den övriga kommunen (Nielsen 2003 s.62). Tullinge som egen kommun skulle ge bestående fördelar genom ökad samhörighet mellan kommuninvånarna i Tullinge kommun.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

10. Bättre närdemokrati – en bestående fördel

Den grundläggande förutsättningen för att en indelningsändring skall ske är att den kan antas medföra bestående fördelar för en kommun eller en del av en kommun. Med fördel för en del av en kommun avses främst fördel för befolkningen i ett område som är avsett att brytas ut för att bilda en egen kommun (prop. 1978/79:157 s. 100).

Beslut ska fattas så effektivt och nära medborgarna som möjligt. I en tid då antalet förtroendevalda minskar samtidigt som partierna tappar medlemmar framstår politiker närmast eniga om att vi behöver fler förtroendevalda samt en ökad dialog mellan medborgare och politiska företrädare.

Utredaren redovisade i delningsutredningen att det kommer bli cirka 170 nya förtroendevalda i en nybildad Tullinge kommun (Kommundelningsutredning: Botkyrka - Tullinge, 2011-10-18 s. 16). Kvoten politiker per capita ökar. Politikertätheten underlättar i sin tur väljarnas ansvarsutkrävande och förbättrar representativiteten, vilket utan tvekan är en bestående fördel.

Genom att bilda Tullinge kommun skulle närdemokratin ta ett stort steg framåt med bättre lokal förankring av besluten. Tydligare ansvarsutkrävande och bättre möjligheter till kontakt med de lokala politikerna är bara några av de bestående fördelarna. Dessutom stärks medborgarinflytandet eftersom det blir lättare för den enskilde att engagera sig. Avståndet mellan beslutsfattare och berörda minskas.

I det följande nämns mindre kommuner. Vi ska dock komma ihåg att Tullinge blir en mindre kommun i Stockholmsregionen, men en medelstor kommun i riket. Demokratiska fördelar med kommundelningar, mindre och medelstora kommuner som har stöd i forskningen är följande:

- Mindre kommuner ger bättre samspel mellan politiker och medborgare samt mer engagerade medborgare. Medborgare i minde kommuner är mer politiskt aktiva och värderar partipolitiskt engagemang högre. Desto större kommunen är desto svårare blir kontakten mellan medborgare och politiker (Nielsen 2003 s.64, 76 och 247-249).

- Små kommuner har styrkor som hör ihop med själva litenheten. De har ofta en väl utvecklad förmåga att skapa okonventionella lösningar till fromma för den kommunala verksamheten. Inte sällan klarar de genom närhet och en stark känsla av identitet att genomföra kraftsamlingar som vänder en negativ ekonomisk trend och skapar utveckling (SOU 2007:10, s. 265).

- Engagemanget för val är större i mindre kommuner eftersom medborgarna i högre grad har kunskap om kandidaterna och ägnar sig mer åt personröstning. Varje medborgare har ett större inflytande rent matematiskt i en mindre kommun. Mindre kommuner bidrar till att medborgarna får ett ökat engagemang, bättre kunskap om sakfrågor och större intresse för valresultat. Politikerna i mindre kommuner blir mer representativa för väljaren och systemet (Johansson, Karlsson, Johansson & Norén Bretzer, CEFOS, Centrum för forskning om offentlig sektor, Göteborgs universitet, 2007 s. 137 och 141).

- Det är ett större demokratiskt deltagande i mindre kommuner. Tilltron till politiker är bättre i små kommuner (Baldersheim, Pettersen, Rose & Øgard 2003).

- Små kommuner har positiva effekter på demokratin. Väljares preferenser har störst möjlighet att få genomslag i den förda politiken i små kommuner (Dahlberg, Mörk, & Ågren 2005).

- På kort sikt efter delningen finns det ett högt engagemang för det politiska arbetet (Kolam & Ekman 1992).

- Kommundelningar ger högre engagemang hos den delen av medborgarna som redan innan delningen till viss del var politiskt engagerade (SOU 2001:48 s. 717-718).

- Kommundelningar skapar bättre demokratiska förutsättningar än vad till exempel stadsdels- och kommundelsreformerna har gjort (SOU 2000:1, s. 158).

Även politiker från olika partier har uttalat sig positivt om de demokratiska effekterna av kommundelningar:

- Tidigare civilminister Inger Davidsson (KD) slog fast att: "*Ett sätt på vilken den lokala demokratin kan stärkas är att dela kommuner. Jag ser positivt på lokala initiativ till kommundelningar. Erfarenheten av genomförda delningar skall studeras*" (SOU 2001:48 s. 647).

- År 2000 argumenterade Åsa Torstensson (C) i riksdagen för att Sverige behövde 100 nya kommuner (SOU 2001:48 s. 647).

- Tidigare landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C) uttalade sig enligt följande: "*Det kanske är någon som vill dela sig så att man kan utveckla sina orter på det sätt som man vill. I dag kanske många anser att de är inne i ett för stort kollektiv*" (Torslanda tidningen, 2 maj 2012).

11. Kravet på synnerliga skäl är uppfyllt

Vid prövning av frågan om indelningsändring skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de kommuner som närmast berörs av ändringen. Om en sådan kommun motsätter sig en indelningsändring får beslut om ändringen meddelas endast om det finns synnerliga skäl. Särskild hänsyn skall också tas till befolkningens önskemål och synpunkter.

Tullingeborna har röstat för en kommundelning med kvalificerad majoritet. Det visar tydligt att Tullingeborna vill bilda egen kommun. Delningsutredningen visar att det inte blir sämre för vare sig Tullinge eller resterande del av Botkyrka kommun vid en kommundelning. En kommundelning skulle ge Tullinge kommun fördelar för den kommunala förvaltningen. Dessutom skulle Tullingebornas känsla av identitet och samhörighet stärkas och detta skulle ha positiva effekter för kommunens möjlighet att genomföra sin politik. De slitningar mellan Tullinge och kommunledningen som finns idag skulle upphöra. Tullingeborna skulle känna sig mer delaktiga i kommunala beslut och det skulle inte kunna uppstå tvivel om vilken kommundel som gynnas eller missgynnas av den kommunala ledningen. Kommunalpolitiken skulle ges utrymme för acceptans.

Motiven som Botkyrka kommun anför för att motsätta sig indelningsändringen bör beaktas vid prövningen av frågan om synnerliga skäl föreligger. Det är oklart vilka sakargument som Botkyrka kommun har för att motsätta sig kommundelningen. Inga hållbara argument har framförts hittills. Någon absolut vetorätt för moderkommun föreligger inte, vare sig i indelningslagen eller i dess förarbeten (prop. 1978/79:157 s. 44). I flera fall har ortsbefolkningens önskemål haft företräde framför kommunens. Efter indelningslagens ikraftträdande beslutade regeringen i tre fall i början av 1980-talet (Vaxholm, Vara och Botkyrka) mot de berörda (kvarstående) kommunernas vilja om indelningsändringar. Besluten föregicks i alla tre fallen av en folkomröstning. I två kommuner (Botkyrka/Salem och Vara/Essunga) fanns en bred majoritet mot delning sett till hela kommunen. Folkomröstningarna hade dock gett en klar majoritet för delning i de kommundelar som fick lov att bilda egen kommun, Salem och Essunga. Regeringen prioriterade opinionen i kommundelen framför kommunen som helhet. Även Bollebygd/Borås delades mot moderkommunens vilja.

Regeringens delningsbeslut, enligt ovan, motiverades främst av de tydliga fördelar för den kommunala demokratin som uppnåddes genom delningarna. Dessa fördelar var så stora att det fanns synnerliga skäl att genomföra delningarna, trots att kommunfullmäktiges majoritet avstyrkt delningarna. De kommunaldemokratiska fördelarna gällde för alla de nya kommunerna. Regeringen hade även särskilt beaktat resultatet i folkomröstningarna som visade en stark opinion för delning i utbrytardelarna.

Tullinges fall torde kunna jämföras med den tidigare kommundelningen i Botkyrka 1983 som också genomfördes mot moderkommunens vilja[7]. I folkomröstningen 1981 blev det en majoritet för ett sammanhållet Botkyrka när man såg till hela kommunen. Men i Salem var röstdeltagandet mycket större och en klar majoritet röstade för en delning.

[7] Se regeringsbeslut 1981-12-22 som bilaga 5.

Det är viktigt att regeringen agerar konsekvent i linje med den tidigare kommunala folkomröstningen i Botkyrka och därmed säkerställer att avgörandet skall ligga i den ansökande kommundelens ansvar. Ett sådant förfarande är i överensstämmelse med indelningslagen och lagstiftarens intentioner.

I en av statens offentliga utredningar bekräftas denna intention: Det är också viktigt att kravet på synnerliga skäl inte uppfattas som en kommunal vetorätt. Det är fullt möjligt för regeringen respektive Kammarkollegiet att mot kommunens vilja besluta om en indelningsändring, om man gör bedömningen att det finns synnerliga skäl, vilka då väger tyngre än de skäl som kommunen anfört (SOU 2002:33 s. 13).

I förarbetena till indelningslagen förs ett resonemang vad avser indelningsändringens omfattning (prop. 1978/79:157 s. 44, 102). När indelningsändringen är relativt liten som i fallet med Tullinge (20 procent av moderkommunen) så borde rimligen kraven på synnerliga skäl ställas relativt lågt. Det handlar inte om att dela Botkyrka i två likvärdiga delar utan att avskilja en liten och avgränsad del av kommunen.

Kommittén anförde också att om befolkningen tydligt uttalat sig för en indelningsändring och goda skäl i övrigt talar för en sådan, så kunde kravet på synnerliga skäl ofta antas vara uppfyllt om kommunen inte anfört tungt vägande skäl för sin uppfattning. Närdemokrati och en tydlig folkvilja i utbrytardelen är med andra ord synnerliga skäl för en kommundelning.

12. Erfarenheter från andra kommundelningar

Genom åren har flera nya kommuner bildats. Alla dessa kommuner som frigjort sig har lyckats bra och har nöjda invånare enligt ett flertal undersökningar. Även de politiker, som från början var negativa till en delning, ändrade snart uppfattning i de nya kommunerna.

Genomförda delningar har studerats av forskare. En intressant och viktig aspekt som lyfts fram är att ingen av respondenterna ångrar delningen. Ett övergripande gemensamt drag hos de intervjuade i samtliga av de kommuner som har delats är uppfattningen om att kommunpolitiken blivit mer synlig tack vare den närhet som uppstått mellan beslutsfattare och de som berörs av besluten (SOU 2001:48 s. 702).

Andra viktiga erfarenheter från kommundelningar är följande:

- Fler politiska uppdrag har tillkommit, vilket i sin tur givit fler möjligheter för den enskilde medborgaren att engagera sig politiskt.

- Den politiskt oberoende tidskriften Fokus gör, med hjälp av tillgänglig statistik och mätningar, en årlig rankning av alla svenska kommuner. I undersökningen granskas allt från skattesatser till företagsklimat. Nya kommuner har i regel goda placeringar i den övre kvartilen. Botkyrka har dock, med undantag för något enskilt år, hamnat långt ned på listan. Samma tendenser ser vi i Svenskt Näringslivs årliga rankning av det lokala företagsklimatet.

- I en medborgarundersökning från SCB om de sex kommunerna på Södertörn, rankades Salem i särklass bäst av sina medborgare (1:a plats) – medan Botkyrka rankades sämst av sina (6:e plats). Salem är enligt flera undersökningar den bästa kommunen att bo och verka i på Södertörn.

- Idag ligger Botkyrka kommun på plats 242 av 290 i Lärarförbundets rankning. Samtidigt är nybildade kommunen Nykvarn den bästa skolkommunen i Stockholms län och nybildade Knivsta den bästa skolkommunen i Uppsala län.

- Salem har byggt om och rustat upp alla sina skolor och äldreboenden samt byggt ett antal nya. Salem har en stabil ekonomi och goda betyg på sin service. Ingen inom det politiska etablissemanget i Salem vill idag gå tillbaka till att tillhöra Botkyrka enligt kommunstyrelsens ordförande i Salem.

Sammantaget kan vi konstatera att många nybildade kommuner har nöjda invånare som känner sig sedda och hörda. I denna ansökan har vi påvisat fakta som tydligt visar att Tullinge som egen kommun, likt Salem och Nykvarn, skulle bidra till ökad närdemokrati med bestående fördelar för den kommunala förvaltningen.

Kammarkollegiet
BOX 2218
103 15 Stockholm

Tullinge 2015-06-18

13. Referenser

Litteratur

Baldersheim, Harald, Per Arnt Pettersen, Lawrence E. Rose och Morten Øgard (red) (2003) Er smått så godt? Er stort så flott? Analyse av kommunestrukturens betydning. Oslo universitet: Institut for statsvitenskap.

Johansson, Folke, Karlsson, David, Johansson, Bengt & Norén Bretzer, Ylva (2007) Kommunstorlek och demokrati. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting

Kjær, Ulrik och Poul Erik Mouritzen (red) (2003) Kommunestørrelse og lokalt demokrati. Odense: Syddansk universitetsforlag. 33

Kolam, Kerstin & Christina Ekman 1992. Kommundelningar Erfarenheter och utfall. Umeå: Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Nielsen, Peder (2003) Kommunindelning och demokrati. Om sammanläggning och delning av kommuner i Sverige. Uppsala Universitetsbibliotek.

Tidningsartiklar

Ekström, Patrik (2010): "Tullingebor vill att kommundelen ska bli självständig", Mitt i Botkyrka-Salem 2010-05-11.

Dahlberg Matz, Mörk, Eva och Ågren, Hanna (2005) "Har kommunens storlek någon betydelse för den lokala demokratin?" Ekonomisk Debatt, nr5, 2005:33.

Södra Sidan 2013-09-13.

Torslanda Tidningen 2012-05-02.

Offentligt tryck

Prop. 1978/79:157. Förslag till lag om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar, m.m.

Bet. 1978/79:KU40. Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1978/79:157 med förslag till lag om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar, m.m. jämte motioner.

SOU 1978:32. Ny indelningslag för kommuner, landstingskommuner och församlingar. Betänkande av indelningslagskommittén.

SOU 1993:90 Lokal demokrati i utveckling. Slutbetänkande av Lokaldemokratikommittén. Stockholm: Fritzes.

SOU 2000:1 En uthållig demokrati. Slutbetänkande av Demokratiutredningen. Stockholm: Fritzes.

SOU 2001:48 Att vara med på riktigt - demokratiutveckling i kommuner och Landsting. Betänkande av Kommundemokratikommittén. Stockholm: Liber Förlag/Allmänna förlaget.

SOU 2001:89. Att tänka efter före – samråd i kommuner och landsting. Betänkande av Kommundemokratikommittén.

SOU 2002:33 Ändrad indelning? En översyn av reglerna för indelningsändringar. Betänkande av Kommundemokratikommittén.

SOU 2007:10 Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft. Slutbetänkande av Ansvarskommittén.

Övrigt

Kommundelningsutredning: Botkyrka - Tullinge, 2011-10-18. Sveriges Kommuner och Landstings utredare Björn Sundström.

Reflektioner med anledning av diskussioner kring "Tullinge som egen kommun", 2007-05-15. Botkyrka kommuns ekonomichef Rolf Gustavsson. Kommunledningsförvaltningen.

Botkyrka kommuns medborgarundersökning 2014.

14. Bilagor

Bilaga 1 Karta över aktuellt delningsalternativ.

Bilaga 2 Slutgiltigt resultat av folkomröstningen 2014 (Botkyrka kommun).

Bilaga 3 Slutlig rösträkning och mandatfördelning. Val till Botkyrka kommunfullmäktige 2014-09-14.

Bilaga 4 Kommundelningsutredning: Botkyrka - Tullinge, 2011-10-18. Sveriges Kommuner och Landstings utredare Björn Sundström.

Bilaga 5 Regeringsbeslut angående delning av Botkyrka kommun 1981-12-22.

Bilaga 6 Botkyrka kommuns medborgarundersökning, 2014.

Bilaga 7 Material från nej-sidans kampanj "Håll ihop Botkyrka".

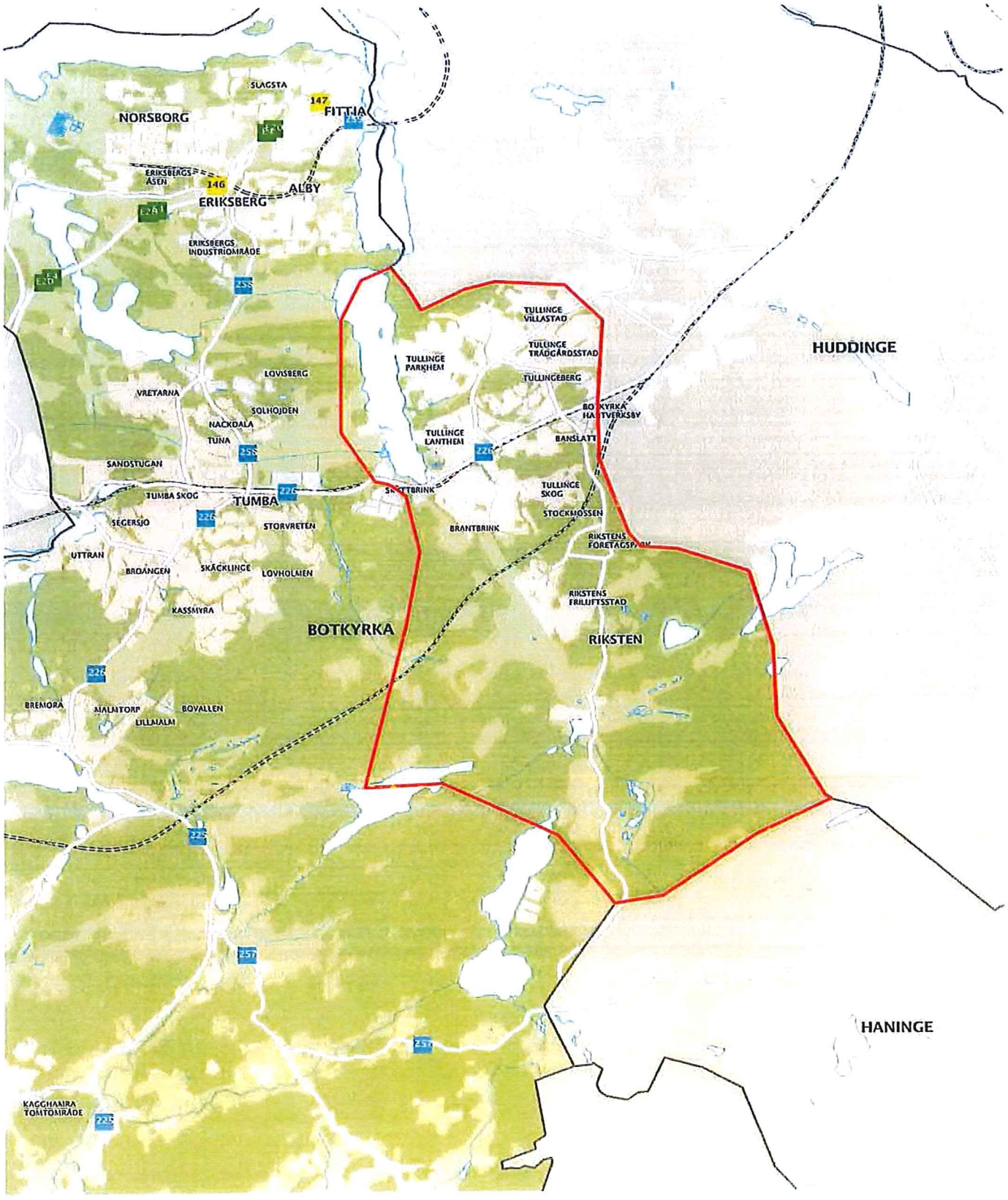
Bilaga 8 Återrapportering av obesvarade medborgarförslag och motioner i Botkyrka kommun. 2015-04-13.

Bilaga 1

TULLINGE | PARTIET

Kammarkollegiet
Ink 2015 -06- 18
Dnr
Aktbil.....

Förslag delning Tullinge Kommun

© Botkyrka kommun

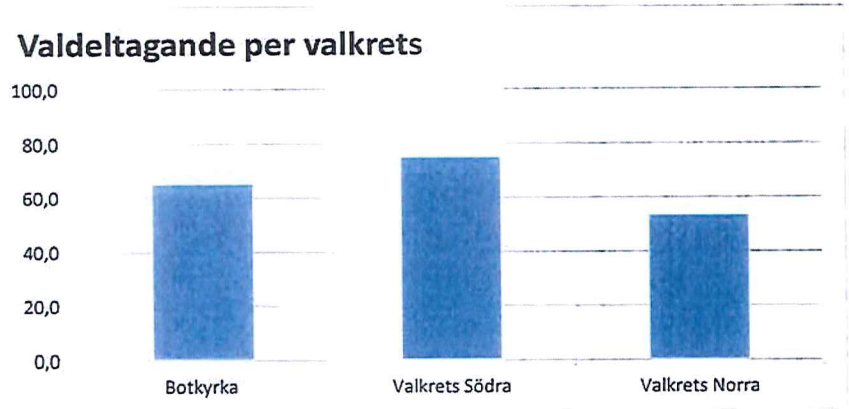
Skala 1:51200

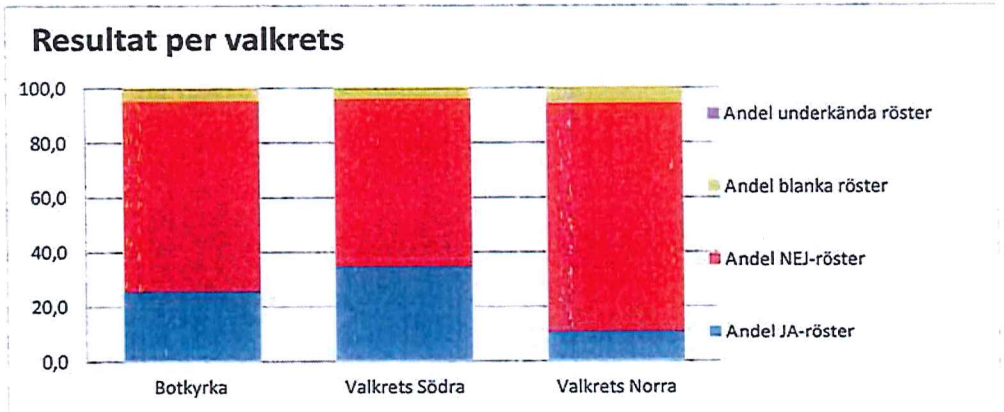
0 500 1000 2000m

Bilaga 2

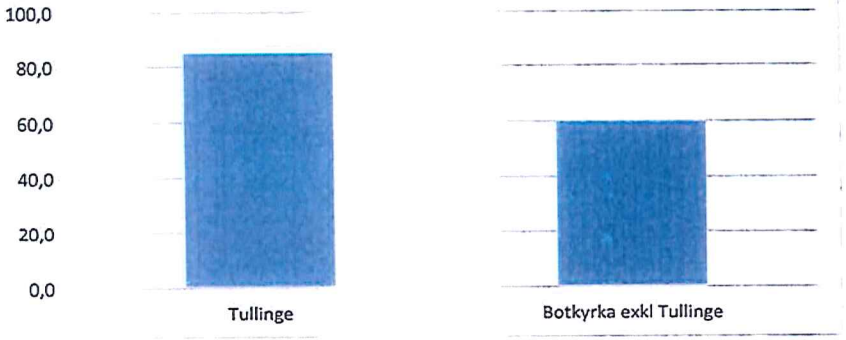
Folkomröstning 2014 - Eventuell delning av Botkyrka kommun Antal räknade distrikt: 48 Slutligt resultat

Kommundelar	Antal JA-röster	Antal NEJ-röster	Antal Blank-röster	Antal underkända röster	Summa röster	Röst berättigade	Valdeltagande	Andel JA-röster	Andel NEJ-röster	Andel blanka röster	Andel underkända röster
Botkyrka	10709	29307	1906	75	41997	64940	64,7	25,5	69,8	4,5	0,2
Valkrets Södra	9037	16083	1012	48	26180	35094	74,6	34,5	61,4	3,9	0,2
Valkrets Norra	1672	13224	894	27	15817	29846	53,0	10,6	83,6	5,7	0,2
Tullinge	7506	3450	283	24	11263	13313	84,6	66,6	30,6	2,5	0,2
Botkyrka exkl Tullinge	3203	25857	1623	51	30734	51627	59,5	10,4	84,1	5,3	0,2
Norra Tullinge	4810	2180	184	16	7190	8594	83,7	66,9	30,3	2,6	0,2
Södra Tullinge	2696	1270	99	8	4073	4719	86,3	66,2	31,2	2,4	0,2
Norra Tumba	364	3115	183	6	3668	5230	70,1	9,9	84,9	5,0	0,2
Södra Tumba / Grödinge	1167	9518	546	18	11249	16551	68,0	10,4	84,6	4,9	0,2
Alby	635	3841	240	6	4722	9302	50,8	13,4	81,3	5,1	0,1
Fittja	315	2286	191	8	2800	5529	50,6	11,3	81,6	6,8	0,3
Hallunda/Norsborg	722	7097	463	13	8295	15015	55,2	8,7	85,6	5,6	0,2

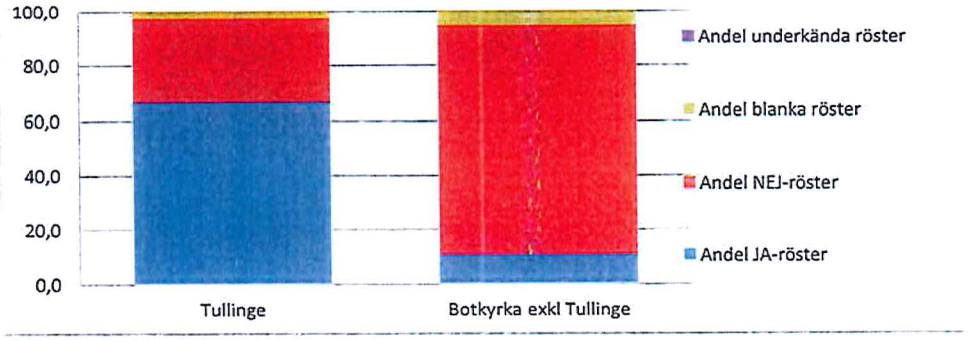

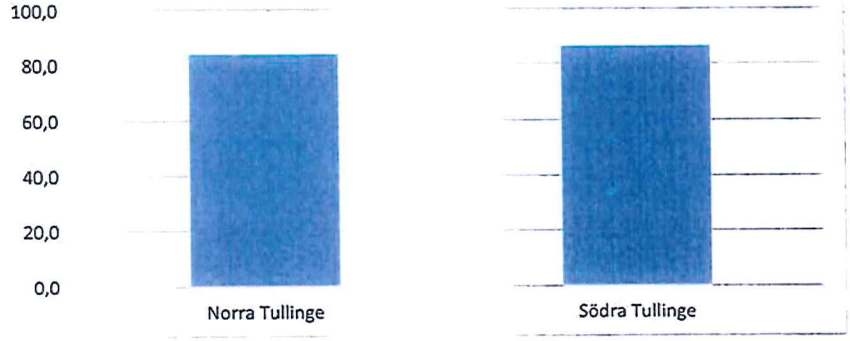
Valdeltagande Tullinge /övriga kommunen

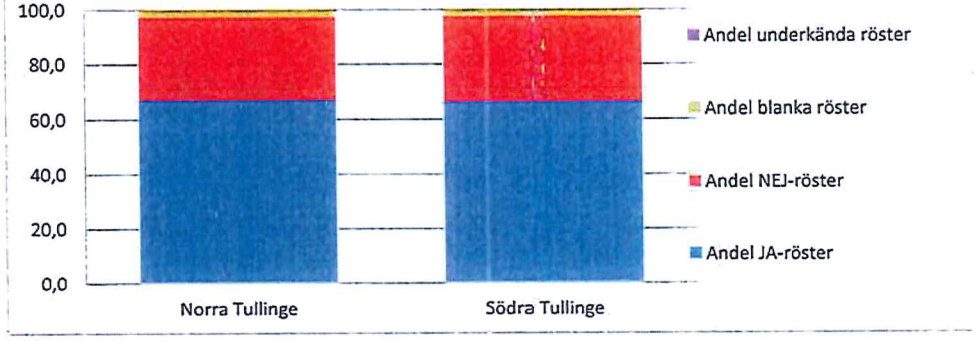
Resultat Tullinge / övriga kommunen

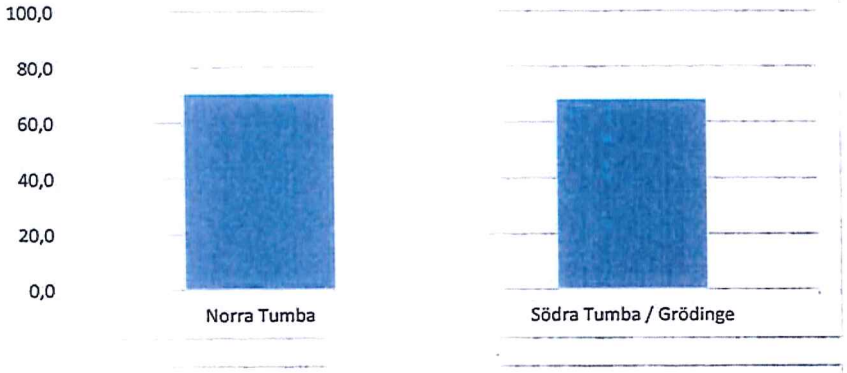
Valdeltagande norra / södra Tullinge

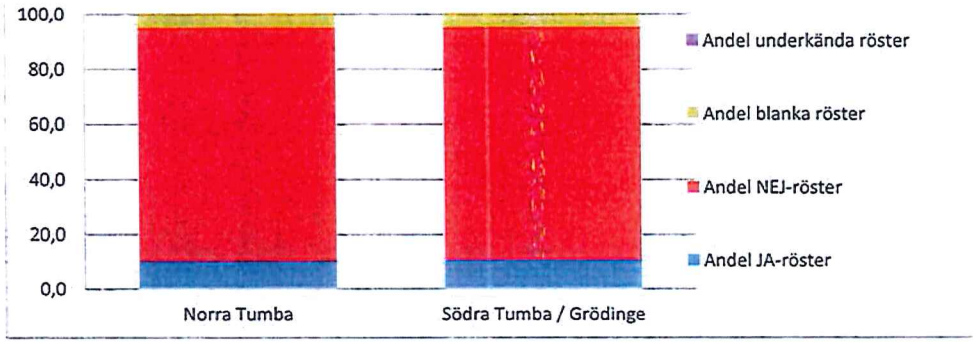
Resultat norra / södra Tullinge

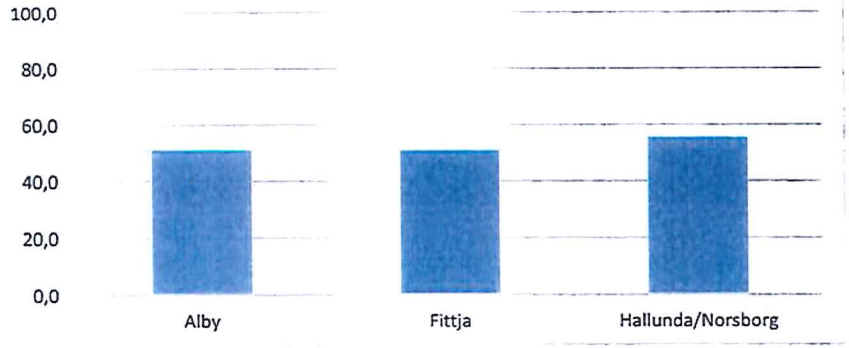
Valdeltagande norra / södra Tumba

Resultat norra / södra Tumba

Valdeltagande Alby, Fittja, Hallunda/Norsborg

Resultat Alby, Fittja, Hallunda/Norsborg

